

Аналітичний звіт

щодо ролі бібліотеки у розвитку району Молдаванка

та підтримці місцевих ініціатив

1. Короткий висновок

Результати соціологічного дослідження свідчать, що Молдаванка сприймається мешканцями й експертами не лише як історичний район Одеси, а як окремий соціокультурний простір із сильною локальною ідентичністю, унікальною атмосферою, живою пам'яттю, дворовою культурою та високим потенціалом до самоорганізації. Водночас район стикається з низкою викликів: занепад історичного середовища, недостатня кількість якісних публічних просторів, слабка видимість локальної історії, обмежені можливості для сучасного культурного дозвілля, а також ризик зведення образу Молдаванки лише до кримінального міфу. У цих умовах бібліотека-філія №8 імені Івана та Юрія Лип має потенціал стати не просто інституцією культури, а базовою точкою збору, осмислення і розвитку локальних ініціатив району.

2. Основні аналітичні спостереження

Дослідження показує, що для мешканців і експертів Молдаванка цінна своєю цілісністю, а не лише окремими об'єктами. Особливу роль у сприйнятті району відіграють двори, локальні історії, пам'ять про людей і професії, старі будівлі, ринки, освітні та культурні локації. Це означає, що будь-яка інституція, яка працює з районом, має діяти не лише як організатор подій, а як місце збереження й інтерпретації локального контексту.

Водночас у матеріалах дослідження чітко простежується запит на новий образ Молдаванки — ширший, складніший і глибший, ніж усталений образ «бандитського» району. Мешканцям і дослідникам важливо, щоб Молдаванка поставала як район із багат шаровою історією, культурною пам'яттю, єврейською спадщиною, дворовою культурою, локальними спільнотами та досвідом співучасті.

Окремо слід відзначити, що дослідження фіксує високий потенціал локальної взаємодії. Експерти неодноразово описують Молдаванку як простір більшої щирості, співучасті та готовності до спільної дії, ніж у багатьох інших частинах міста. Це створює підґрунтя для розвитку бібліотеки не лише як місця культурного споживання, а як платформи для спільнотворення.

3. Потенційна роль бібліотеки у розвитку Молдаванки

На основі результатів дослідження бібліотека може виконувати кілька взаємопов'язаних ролей.

3.1. Бібліотека як центр локальної пам'яті

Бібліотека може стати місцем збору, збереження та представлення історій Молдаванки — через виставки, усні історії, архівні матеріали, фото, мінідослідження, локальні публікації та музейні ініціативи. Це особливо важливо в районі, де пам'ять живе не лише в офіційних об'єктах, а в дворах, родинних історіях, побутових речах і спогадах мешканців.

3.2. Бібліотека як простір діалогу

Бібліотека має потенціал бути нейтральним і доступним місцем, де можуть зустрічатися мешканці, експерти, активісти, молодь, старші люди, депутати, вчителі, краєзнавці та представники інших інституцій. Така роль особливо важлива в районі, де існує запит на пряму розмову про проблеми, зміни та спільні рішення.

3.3. Бібліотека як хаб місцевих ініціатив

На основі запитів, виявлених під час дослідження і стратегічної сесії, бібліотека може стати точкою координації локальних ініціатив: ярмарків, виставок, подій для дітей і молоді, майстер-класів, історичних зустрічей, творчих форматів, міжпоколінневих подій та низових проєктів мешканців.

3.4. Бібліотека як простір альтернативного наративу

Важливо, щоб бібліотека допомагала формувати більш відповідальний і сучасний образ Молдаванки, особливо для дітей та молоді. Через програму подій, квести, виставки, розмови, лекції та культурні практики вона може підтримувати погляд на район як на цінний простір історії, культури і спільноти, а не лише як на територію кримінальної міфології.

3.5. Бібліотека як точка доступу до культури

В умовах браку доступних локальних культурних просторів бібліотека може стати місцем регулярних подій: читань, зустрічей, дискусій, майстер-класів, кінопоказів, дитячих програм, дослідницьких і творчих форматів. Саме така функція відповідає виявленому культурному запиту мешканців.

4. Рекомендації

1. Закріпити за бібліотекою функцію локального хабу

Доцільно розвивати бібліотеку не лише як майданчик для окремих заходів, а як постійний центр зустрічей і координації ініціатив Молдаванки.

2. Розвивати програму подій на основі локальної ідентичності

Програмування бібліотеки варто будувати навколо тем, які справді резонують із районом: двори, пам'ять, локальна історія, ремесла, культурне розмаїття, дитячі формати, усні історії, сусідство та спільні дії.

3. Створити постійний напрям роботи з локальною пам'яттю

Бібліотека може системно розвивати архівно-виставковий напрям: збір історій, цифровий архів, тимчасові виставки, усноісторичні матеріали, мапування пам'яті району, підготовку буклетів та локальних видань.

4. Посилити роботу з дітьми і молоддю

Окремої уваги потребують формати, які допомагають молодшій аудиторії побачити Молдаванку як культурний і людський простір, а не лише як носія кримінального міфу. Для цього варто розвивати квести, інтерактивні заняття, зустрічі з гідами, творчі майстер-класи та програми про локальну історію.

5. Підтримувати низові ініціативи мешканців

Бібліотека може не лише сама ініціювати події, а й допомагати мешканцям у реалізації їхніх ідей: надавати простір, інформувати, збирати учасників, зберігати контакти, допомагати з комунікацією та включати ініціативи в ширшу бібліотечну програму.

6. Розвивати співпрацю з експертами, школами та місцевим самоврядуванням

Стійка роль бібліотеки в розвитку району можлива лише за умови партнерств. Варто підтримувати регулярну взаємодію з дослідниками, вчителями, гідами, культурними діячами, депутатами, громадськими організаціями та ініціативними мешканцями.

7. Посилити видимість бібліотеки як сучасної інституції району

Бібліотека має комунікувати себе не лише як місце книжок, а як простір культури, пам'яті, зустрічей, сусідства і місцевих змін. Це важливо як для залучення нових аудиторій, так і для закріплення її ролі в житті Молдаванки.

5. Підсумок

На основі дослідження можна зробити висновок, що бібліотека-філія №8 імені Івана та Юрія Лип має реальний потенціал стати важливою інституцією розвитку Молдаванки. Її сила — не лише в доступності простору, а в можливості поєднати пам'ять, культуру, освіту, сусідство і низову активність. У контексті району, де збереглися сильна локальна ідентичність і готовність до взаємодії, саме бібліотека може стати точкою, в якій історія Молдаванки переходить у її сучасний розвиток.